

U Pensum:

- Bo von Eyben, Lærebog i erstatningsret, 7. udg. Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2011

Noter til Bo von Eyben, Lærebog i erstatningsret:	4
Kapitel 1: Grundbegreber og afgrænsning	4
1. Erstatningsretten.....	4
2. Forsikringsretten	5
3. Erstatning og forsikring.....	6
Kapitel 2: Erstatningsreglernes udvikling formål og funktion	7
1. Erstatningsreglernes udvikling	7
2. Formål og funktion	7
Kapitel 3: Objektive betingelser for planlægning af erstatningsansvar	8
1. Indledning	8
2. Skaden skal have ramt en anden end skadevolderen	8
3. Erstatningsansvar for unkladelser.....	8
4. Objektive ansvarsfrihedsgrunde.....	8
Kapitel 4: Culpa.....	11
1. Indledning	11
2. Forsæt og uagtsomhed	11
3. Hvorledes afgøres det, om en person har handlet uagtsomt.....	11
4. Variationer i agtsomhedskravet	14
5. Bevisbyrden ved anvendelse af culpereglen.....	15
Kapitel 5: Børns erstatningsretlige stilling.....	16
1. Indledning	16
2. 24a, 1 pkt.	16
3. §24a, 2 pkt.....	18
4. Barnet i den skadelidtes rolle – egenskyld.....	18
5. Andre erstatningsansvar for skader forvoldt af børn.....	19
Kapitel 6: Arbejdsgiverens ansvar for ansatte og disses eget ansvar	20
1. Arbejdsgiverens ansvar – principalansvaret	20
2. De ansattes eget erstatningsansvar	22
Kapitel 7: Objektivt ansvar	24
1. Indledning	24

1.3. Erstatning i og uden for kontraktforhold

Erstatning i kontraktforhold kan fx. Være i et sælger/køber forhold, eller en godskade opstået under en transport. Erstatning udenfor kontraktforhold kan f.eks. være 2 cyklister, der støder sammen, et slagsmål eller en bilist, der påkører en person.

Reglerne for erstatning i og uden for kontraktforhold ønsker at fordele den økonomiske risiko for en unormal udvikling af et handlingsforløb mellem parterne.

Forskelle mellem disse består i, at man uden for kontraktforholdet typisk ikke kan forudse skaden, der kammer en person. Dog vil den unormale begivenhedsforløb i kontraktforholdet ofte kunne forudses, og man taler her om et misligholdelsesansvar – erstatningsansvaret tager her udgangspunkt i kontraktgrundlaget.

Der kan opstå vanskeligheder ved grænsedragningen mellem i og uden for kontraktforholdet. Fx vil lægers og tandlægers ansvar for behandlingsskaber ofte antages for at være uden for kontrakt, mens produktansvar kan omfatte begge.

1.4. Person- og tingsskade

Person- og tingsskader, samt skader der er opstået som følge af en person- eller tingsskade er de mest behandlede skadestyper i praksis.

En tingsskade er en fysisk skade på fast ejendom eller løsøre. En personskade er en skade i form af helbredsforringelse eller dødsfald – omfatter både fysisk og psykisk skade.

2. Forsikringsretten

2.1. Hvad er forsikring?

Erstatningsretten forsøger at skabe tryghed, men denne tryghed er begrænset, da der stilles krav, om der skal være ansvarsgrundlag. En forsikringsaftale kan skabe den tryghed, som man ikke kan opnå gennem de erstatningsretlige regler, da man ikke altså har krav på erstatning – Man kan definere forsikring som en organiseret kollektiv risikodækning.

Tilstedeværelsen af en forsikring kan påvirke at der ikke er et erstatningsansvar, jf. EAL §§19-21.

2.2. Forsikringsrettens grundbegreber

En forsikringsaftale reguleres efter de almindelige aftaleretlige regler i forsikringsaftaleloven (FAL).

Forsikringstageren er ikke nødvendigvis den samme som den sikrede, jf. FAL §2.

Der kan være forskellige forhold, der medfører, at forsikringsselskabets dækningspligt bortfalder eller begrænses. Vigtigst er reglen om, at den sikrede selv har fremkaldt skaden (jf. FAL §§18-20). Her skelner man mellem uagtsom(dækkes), forsætligt(dækkes ikke) og grov uagtsomt. (dækkes ikke eller begrænses).

2.3. Forsikringstyper

Der er ingen andre grænse, for hvad der kan dækkes, en krav om at der er tale om en lovlig interesse, der dækkes i form af penge, jf. FAL §35.

Der findes flere forskellige former for forsikringer fx Ulykkesforsikringer, skadesforsikringer, lovpligtige forsikringer osv.

4.4. *Negotiorum gestio*

Negotiorum gestio (uanmodet forretningsførelse) foreligger, når

- Handlingen er nødvendig for at afværge formuetab
- Den som reddes er selv forhindret i at handle
- Den handlendes (SKV) handling er forsvarlig → går ikke videre end nødvendigt

Såfremt betingelserne er opfyldt, vil SKV ikke være ansvarlig for skader på den reddedes ting. Derudover skal den "reddede" godtgøre udgifter til redningsforanstaltninger.

Handler SKV uagtsom, kan vedkommende ifalde erstatningsansvar over for den reddede. Dog kan den reddede selv blive gjort ansvarlig for SKV uagtsomme handling, j. fU1970.407Ø

4.5. *Samstykke*

Udtrykkeligt samstykke til en bestemt skade og risiko for skade

Såfremt skadelidte udtrykkeligt har samtykket til en bestemt skade eller risiko for skade, er det intet ansvar for SKV → gælder ikke for samstykke til drab eller alvorlig gemsbeskadigelse.

Skadelidtes optræden implicere et samstykke

Såfremt skadelidte ved sin adfærd har samtykket til skaden (→ underforstået samstykke, fx deltagelse i voksekamp), er det intet ansvar for SKV.

Accept af risiko

Såfremt der ikke forelægger et egentligt samstykke til skaden eller til risikoen herfor, kan det alligevel forekomme, at SKV ikke bliver gjort ansvarlig pga. SL accept af risikoen → Altså i tilfælde hvor SL burde have indset, at der var risiko for skade. Man kan behandle accept af risiko på 3 måder:

- SL's adfærd inddrages som et element, når der skal vurderes, om der overhovedet foreligger ansvar hos SKV → Culpabedømmelsen hos SKV påvirker
- U1978.399Ø (Gipsfiguren) – A blev ikke gjort til erstatningsansvarlig for at vælte B's gipsfigur, fordi A ikke havde handlet culpøst.
- SL's adfærd betragtes som egen skyld – Der kan her ske en erstatningsnedsættelse eller bortfald af erstatningsansvaret for SKV
- U1974.629Ø – Tilskadekommen passager fik kun tilkendt halv erstatning da vedkommende havde kendskab til førerens spirituspåvirkning.
- SL's adfærd betragtes som en objektive ansvarsfrihedsgrund, således at SKV frifindes for ansvar
  - U1980.367H – S fik ikke tilkendt erstatning for skade, da luftgeværet blev affyret mod styrthjelm af kammerat (aftalt).

Kapitel 6: Arbejdsgiverens ansvar for ansatte og disses eget ansvar

1. Arbejdsgiverens ansvar – principalansvaret

1.1. Indledning – principalansvarets begrundelse

Principalansvaret efter DL 3-19-2 indebærer, at arbejdsgiveren hæfter for arbejdstagerens culpøse handlinger, uanset om vedkommende selv har handlet culpøst eller ej. Arbejdsgiveren ifalder ansvar, uanset lempelse eller ansvarsfrihed for arbejdstager efter EAL §§9, 23, 24, 24a og 24b.

Der er altså tale om et hæftelsesansvar, hvor AG hæfter uanset om vedkommende ikke selv har udvist uagtsomhed, da skaden sker i hans virksomhed – desuden er det påkrævet at der foreligger skyld i form af Culpa fra AT's side.

AG kan ifalde selvstændigt culpaansvar for AT's skadeforvold ved fx mangel instruktion af AT.

1.2. Hvem er arbejdsgiveren ansvarlig for?

Arbejdsgiveren er efter DL 3-19-2 kun ansvarlig for arbejdstagere – altså skal der foreligge et over- underordningsforhold (typisk i erhvervsforhold).

Uden for erhvervsforholdet er principalansvaret ikke så stærkt begrundet, men det gennemføres også her fx forhold mellem forældre og barnepige – det er ikke afgørende om der sker aflønning, men afgørende er derimod instruktionsbeføjelsen, tilrettelæggelse og tilsyn.

U1937.785H – Installatør gjort ansvarlig efter DL 9-13-2 for skade udført af husejers bror efter installationsinstruks fra installatør → Installatør ses som form for arbejdsgiver.

Principalansvaret gælder ikke ved arbejde, der er præget af tilfældighed, da de ikke på samme måde kan planlægges – dette gælder f.eks. vennetjenester, "Kan du ikke lige.."-opgaver osv.

Principalansvaret i DL 3-19-2 gælder ikke for selvstændigt virkende tredjemænd, da der ikke vil forelægge et Kontrol-, instruktions- og tilsynsbeføjelse eller tjeneste forhold.

U1949.112H – Kommune, der havde overdraget sin forpligtelse til et rotteudryddelsesfirma, blev fritaget for ansvar for den skade, der var blevet forvoldt ved, at fabrikantens medarbejder betjente rotteudryddelsesapparat uagtsom. → Kommunen kunne ikke anses for at være arbejdsgiver til fabrikantmedhjælperen.

Såfremt ansatte overlader et arbejde til en ikke-ansat, og denne forvolder skade på en udenforstående tredjemand ved culpøs handling, vil arbejdsgiveren principalansvar ofte kunne fastholdes, idet den ansatte har handlet culpøst ved at overlade sit arbejde til en ikke-ansat.

1.3. Arbejdstagerens handling

AG er kun ansvarlig for AT's skadevoldende handlinger der er forvoldt som led i tjenesten, jf. kravet i DL 3-19-2 om "derudi". Uden for erhvervsforhold ifalder AG ikke erstatningsansvar for abnorme handlinger udført af AT, altså helt usædvanlige, atypiske eller ulovlige handlinger.

U1964.806H – En hotelkarl, der kørte fornøjelsestur i gæsts bil, stødte sammen med en fremmed bil og forvoldt skade på denne bil – AG blev ikke anses for erstatningsansvarlig for AT abnorme handling, da det var sket uden for erhvervsforholdet – dog ifaldt AG ansvar for skade på gæstens bil.

6.1. Skadelidtes medvirken ved færdselsuheld, hvori kun ét motorkøretøj er impliceret

Såfremt der kun er ét motorkøretøj involveret i et færdselsuheld fx når en bilist påkøre en cyklist, gælder følgende regler om nedsættelse/bortfald af erstatningskravet ved SKL medvirken:

Den ikke-motoriserede tilskadekomnes krav

Personskade (og erstatning for tab af forsøger)

Forsætlig medvirken – Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, jf. FL §101, stk. 2, 1 pkt.

U1993.785V – Depressiv person sprang ud foran bil og blev dræbt, altså forsætlig medvirken – Erstatningen blev derfor nedsat med 2/3.

Grov uagtsomhed – Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, jf. FL §101, stk. 2, 2 pkt. En nedsættelse sker kun i meget særlige tilfælde, hvorimod bortfald næsten aldrig sker.

U1983.231Ø – P kørte med spirituspåvirket motorcyklist T, hvis tilstand ikke var blevet gjort noget ved, og P havde grov uagtsomt ladet T køre og ladet sig selv køre med – P kom til skade, og fik tilkendt 2/3 i erstatning.

U1990.688V – Passager hos spirituspåvirket bilist nægtet erstatning

FED1999.2167V – Fodgænger, der gik over for rødt og blev ramt af en bil, havde udvist grov uagtsomhed - personskadeerstatning blev reduceret med 1/3

Simpel uagtsomhed – Erstatningen kan ikke nedsættes eller bortfalde, jf.

Tingskade:

Erstatning kan nedsættes eller bortfalde for tingskader både ved forsætlig medvirken, grov uagtsomhed og simpel uagtsomhed, jf. FL §101, stk. 3 → sker normalt kun ved forsætlig medvirken eller grov uagtsomhed.

FED2000.1669V – Cyklist, der havde tilsidesat sin ubetingede vigepligt, og derfor med påkørt af en bil, fik nægtet tingskade erstatning for sin cykel, men fik fuld erstatning for sin personskade.

Den motoriserede tilskadekomnes krav

Den motoriserede tilskadekomnes erstatningskrav forudsætter, at den ikke-motoriserede har handlet culpøst, og vedkommende derved kan stilles til ansvar for skaden, jf. U1987.587Ø (tingskade)

6.2. Sammenstød mellem motorkøretøjer (FL §103)

Ved sammenstød mellem flere motorkøretøjer, er udgangspunktet, at den ene bils ansvarsforsikring betaler erstatningen for skaden op den anden bil og dennes ejer/bruger eller fører – erstatningen sker efter reglerne i FL §103.

Personskade (og erstatning for tab af forsøger §12)

Såfremt den SKL-fører af motorkøretøjet ved grov uagtsomhed eller forsætligt hat medvirket til skaden, vil vedkommende personskadeerstatning nedsættes eller bortfalde, jf. FL §103, stk. 1, jf. §101, stk. 2. Derimod ved vedkommende have fuld krav på erstatning, hvis han "bare har optrådt simpelt uagtsomt.

U1994.362V – Knallertfører, der svingede ud foran en bil, havde udvist grov uagtsomhed, dog blev erstatningen ikke nedsat, da den ikke havde nok grov karakter.

Se flere domme på s. 218-220

2.2. Driftstabs- og afsavnerstatning

Som udgangspunkt kan SKL få erstattet driftstab, herunder tabt avance i den periode, hvor driften har ligget stille, jf. U1935.265H eller der er sket øgede driftsudgifter pga. skaden, jf. U1960.932S.

Det gælder, at SKL har bevisbyrden for, at der er sket et driftstab og størrelsen af dette tab – dog kan dette være vanskeligt at bevise, og fastsættes derfor typisk skønsmæssigt.

2.3. Andre tab

SKL kan desuden også få erstattet udgifter til transport af den beskadigede ting, redningsomkostninger og udgifter til vurdering og konstatering af skaden.

2.4. Kan andre end den direkte skadelidte få erstatning?

Som udgangspunkt kan kun den direkte SKL få erstatning, og indirekte SKL kan altså ikke få erstatning. Dette er begrundet i betingelsen om adækvans.

Der gælder dog tilfælde, hvor den indirekte skadede tredjemand kan have krav på erstatning:

- 1) 3M har en panteret i den skadede ting eller indehaver af anden tingslig ret, jf. analogien af FAL §54
- 2) 3M bærer fare for tingen, dog uden at være ejer af denne fx har risikoen efter KBL §17.
- 3) 3M har en kontraktmæssig ret til at benytte genstanden, jf. fx U1953.205Ø, hvor en traktorfører, der blev påkørt af et tog, skulle betale erstatning til jernbaneselskabet pga. udgifter til videretransport af passagerer fra det pågældende tog og senere togafgange.

Såfremt en arbejdstager bliver arbejdsløs, og derved lider et løntab pga. genstanden han arbejde ved bliver ødelagt af en SKV, har AT ikke et selvstændigt erstatningskrav overfor SKV, jf. U1953.1028H, hvor chauffør ikke fik erstatning for det indtægtstab han led, ved at dennes vogn var til reparation.

3. Personskade

3.1. Indledning

Erstatningsopgørelse ved personskader har en anden karakter end ved tingsskader, og EAL indeholder nogle erstatnings- og godtgørelsesposter, der kan indgå i en erstatningsopgørelse

EAL skelner mellem erstatning (for økonomisk tab) og godtgørelse (for ikke økonomisk tab). Der stilles krav om, at SKL skal kunne dokumentere et økonomisk tab, og derfor kunne få erstatning efter EAL §§1-2 og 5-9.

3.2. Erstatnings- og godtgørelsesposterne efter EAL

Helbredsudgifter og andet tab (EAL §1, stk. 1 og §1a)

Helbredsudgifter

SKL kan få erstattet rimelige og nødvendige udgifter for helbredsforanstaltninger, der ikke er dækket af det offentlige, jf. EAL §1 – **se s. 333 for eksempler på "rimelige og nødvendige udgifter"**.

Fremtidige helbredsudgifter mv. fastsættes til maksimalt det gennemsnitlige årlige udgiftx10, jf. EAL §1a.

"Andet tab"

SKL kan desuden få erstatning for andet tab efter EAL §1, stk. 1. Der er her tale om udgifter, som SKL har afholdt i tiden umiddelbart efter skaden fx udgifter til flytning, transportudgifter af SKL nærmeste pårørende. Omfatter også tab pga. forlænget uddannelse, men ved nær afslutning af uddannelse, er der tale om tabt arbejdsfortjeneste i stedet for.